

Tilsyn av vannverk - erfaringer i Stavanger fra 1996

Av Svein Håkon Høyvik

Svein Håkon Høyvik er Vann- og avløpsjef
i Stavanger kommune

Innlegg på Vannforeningens seminar 26. mars 2008

Innledning

”Har kvalitetsreformen nådd helt ut tiltappekrana?” er undertittelen til dagens tema. Jeg vet ikke om jeg mener meg i stand til å svare ja eller nei på dette spørsmålet. Tilsynsorganiseringen er ett av flere element som påvirker leveransen til sluttbruker. I mitt innlegg vil jeg informere om våre erfaringer med tilsynsmyndighetene lokalt og med gjennomførte tilsyn.

Noen faktaopplysninger

Stavanger er den største eierkommunen i Interkommunalt vann-, avløps- og renovasjonsverk (IVAR) – ca 44%. Vann- og avløpsverket i Stavanger har dermed ikke noe direkte ansvar for nedslagsfelt, vannkilder og vannbehandling.

Distribusjonsnettets er ca 625 km med 10 trykkøkningsstasjoner. Bas-

sengvolumet er på 30000 m³. Kombinert med IVARs bassengvolum og overføringssystemer har vi en høy sikkerhet i forsyningen.

Stavanger kommune er med sine 72 km² en kompakt kommune. Innbyggertallet er ca 118000, og vi har ca 35000 abonnenter.

Driftsbudsjettet for vannverket er på ca 100 mill kr og investeringsbudsjettet på ca 30 mill. kr (2008-tall).

Inntektene har vært på samme nivå siden 2002.

Vann – og avløpsverket er en virksomhet innen kommunalavdeling ”Bymiljø og utbygging” (BMU)

Virksomheten er organisert i tre seksjoner: myndighet, bestiller/forvaltning og produksjon (drift og vedlikehold) og har en bemanning på 43 personer. I tillegg har kommunalavdelingen også en ”Plan- og anleggsavdeling”. Denne prosjekterer

og bygger kommunaltekniske anlegg – enten i egen regi eller via konsulenter og entrepriser. Avdelingen har 44 medarbeidere.

Historikk

Fram til ny godkjenning av vannverket i 1995 mener jeg at vi ikke opplevde noen tilsyn eller etterspørslar fra tilsynsmyndighetene – med mindre vi hadde spesielle hendelser som påvirket våre leveranser. Men i slike sammenhenger opplevde jeg Næringsmiddeltilsynet som en god og imøtekommende diskusjonspartner.

I 1995 vedtok bystyret vår Hovedplan for vannforsyningen som kommunedelplan. Denne var også et vesentlig element i vår søknad om godkjenning av vannverket i Stavanger. Både Næringsmiddeltilsynet og kommunelegen var med i prosjektgruppen for hovedplanarbeidene.

Erfaringer

Etter at vannverket ble godkjent i 1995 har vi hatt tilsyn omtrent hvert annet år, første gang i 1997.

Jeg har opplevd prosessene som både ryddige og konstruktive.

Vi får først en telefonisk henvendelse i god tid hvor et tilsyn forhåndsvarsles. Vi avtaler tid og hvem tilsynsmyndigheten ønsker å snakke med. Deretter følger den formelle henvendelsen. Gjennomføringen inneholder både samtaler med aktuelle personer i organisasjonen og befaringer – avhengig av tema. I den avsluttende oppsummeringen kommer myndigheten

med sine konklusjoner. Vi har anledning til å kommentere konklusjonene. Frister avtales, og rapporten underskrives. Deretter følger den skriftlige oversendelsen fra myndigheten.

Vannverket er ansvarlig for å levere forsvarlig vann til brukerne. Jeg synes at tilsynene er verdifulle bidrag med tanke på å utvikle egen virksomhet videre. Representantene fra tilsynsmyndighetene kommer fra et annet fagmiljø og vil dermed kunne ha et annet fokus og en annen tilnærming til våre oppgaver enn hva vi selv har. For oss blir tilsynet - i tillegg til å være en kontroll av våre tekniske installasjoner, arbeidsmetoder og systemer - også en god læreprosess. Vi får innspill og vurderinger som bidrar til at vi kan evne å se på krav, utfordringer og problemstillinger på en annen måte.

I de seks tilsynene som vi har vært i gjennom siden 1997, har vi fått både avvik og anmerkninger – siste gangen (2007) tre anmerkninger. Noen av forholdene ville vi nok – etter hvert – kunne ha ”kommet på” selv, men tilsynene har ført raskere fram til forbedringene. For øvrig er alle avvik lukket innen fristene og anmerkningene er fulgt opp.

Ved tilsynet i 2007 deltok også representanter fra et nabodistrikt (Haugesund) i tillegg til vårt ordinære tilsynsorgan samt kommunens smittevernlege. Tilsynspanelet ble dermed bredere enn ved tidligere tilsyn, noe som jeg opplevde som positivt.

Med bakgrunn i de tilsynene vi har vært i gjennom, vil jeg berømme

tilsynmyndighetenes representanter for deres evner til å påpeke alvorret som ligger til grunn for tilsynet samtidig som de bidrar til at gjennomføringen foregår i en god og avslappet tone. Målsettingen for begge parter er jo å oppnå at vannverket leverer et forsvarlig næringsmiddel.

Betaling for tjenesten

IVAR dekker eierkommunenes "femøring" på grunnlag av sin totale vannleveranse og fordeler disse kostnadene på kommunene i forhold til uttatt vannmengde. Stavangers uttak er ca 20,5 mill m³ pr år. Vårt bidrag blir dermed drøye 1,0 mill. kr pr. år. Siden tilsynene gjennomføres hvert annet år, betaler vi noe over 2,0 mill. kr for vårt eget tilsyn samt for vår andel av IVARs.

Dersom jeg legger et timehonorar på kr 800,00 til grunn, tilsvarer dette ca 2500 timer - eller nærmere 1,5 årsverk - pr. tilsyn. Etter min mening må det her være tale om en eller annen form for kryss - subsidiering, noe som ikke er tillatt etter lov om vass- og kloakkavgifter.

Avsluttende oppsummering

Vi har - slik jeg opplever det - ikke registrert noen spesielle endringer etter 2004. Distriktskontoret har

imidlertid signalisert at de ønsker å øke aktiviteten i forhold til tidligere. Som allerede nevnt, hadde vi tilsyn i 2007. I vår har tilsynet ønsket å se på gjennomføringen av fornyelsesprosjekt, noe som egentlig er en oppfølging av et av hovedtemaene ved fjorårets tilsyn.

Hyppigere tilsyn ønsker jeg velkommen - ikke primært for å få en sovepute i forhold til vårt ansvar som næringsmiddelleverandør - men som et bidrag til videreutvikle vannverkets kompetanse med hensyn på å kunne ivareta våre forpliktelser.

Dersom tilsynet avdekker forhold som er mangelfulle, vil dette - for det første bidra til at en risiko kan fjernes raskere enn ellers - og for det andre kunne gi input til at vi selv blir enda bedre til å se "ting".

Våre erfaringer med både det tidligere Næringsmiddeltilsynet og Mattilsynets distriktskontor er gode. Representantene påpeker alvorret som ligger til grunn for tilsynet, men bidrar samtidig til en god tone og til en saklig gjennomføring. Vi har alle en målsetning om å sikre at brukerne får en sikker vannleveranse. Tilsynene er med på å sikre dette - både ved å avdekke mangler og - ikke minst - gjennom den læringen som hele prosessen rundt tilsynene fører med seg.